

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 lipca 2018 roku (znak (...) -2003) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku o ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego odmówił R. O. ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku. W uzasadnieniu podniesiono, że przedłożone angaże nie dają podstaw do ustalenia faktycznego wynagrodzenia, gdyż zawierają jedynie stawkę godzinową, a brak jest danych dotyczących ilości godzin, jaką wnioskodawca faktycznie przepracował w danych latach na określonym stanowisku (dziennie, tygodniowo, miesięcznie).

/decyzja z dnia 13.07. 2018 r. w nieponumerowanej części pliku I akt ZUS/

Decyzją z dnia 13 lipca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 29 czerwca 2018 r. odmówił R. O. prawa do ponownego ustalenia wysokości emerytury, gdyż przedłożone przez niego dokumenty nie powodują zmiany wysokości kapitału początkowego.

/decyzja – k. 29 plik II akt ZUS/

Odwołania od w/w decyzji złożył ubezpieczony R. O. w dniu 9 sierpnia 2018 roku, wnosząc o zmianę decyzji i uwzględnienie przy wyliczaniu wysokości emerytury wynagrodzenia wskazanego w świadectwie pracy za okres od dnia 27 marca 1973 r. do dnia 17 lipca 1984 r. i stawek godzinowych wynikających z przedłożonych angaży oraz wysokości wynagrodzenia wskazanego na karcie wynagrodzeń za 1981 r.

/odwołania – k. 3-3 odwrót; k.3-3 odwrót VIII U 1741/18 /

W odpowiedzi na odwołania z dnia 27 sierpnia 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. wniósł o ich oddalenie.

/odpowiedzi na odwołania – k. 12-13; k.12-13 VIII U 1741/18 /

Postanowieniem z dnia 11 września 2018 roku Sąd Okręgowy połączył sprawę o sygn. akt VIII U 1741/18 do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą o sygn. akt VIII U 1740/18.

/postanowienie - k. 15 zawarte w aktach o sygn. VIII U 1741/18/

Na rozprawie w dniu 16 stycznia 2019 roku wnioskodawca oświadczył, że dodatkowo wnosi o uwzględnienie w okresie spornym w latach 1973 – 1978 premii w wysokości 20% i wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, które wtedy otrzymywał. Ponadto wniósł o uwzględnienie dodatku stażowego, który otrzymywał od 1976 roku w wysokości 10% wynagrodzenia. Pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania.

/oświadczenia stron – e – protokół – 00:00:47-00:01:01 – płyta CD k.82/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca R. O. urodził się w dniu (...)

/okoliczność bezsporna/

Decyzją z dnia 23 sierpnia 2017 r. ZUS II Oddział w Ł. ponownie ustalił kapitał początkowy R. O. na dzień 1 stycznia 1999 r. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1982 roku do 31 grudnia 1991 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 84,79 %.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 84,79 % przez kwotę 1220,89 zł, tj. kwotę bazową ($84,79 \% \times 1220,89 \text{ zł} = 1.035,19 \text{ zł}$).

Do ustalenia wartości kapitału przyjęto okresy składkowe w ilości: 29 lat, 0 miesięcy, 5 dni tj. 348 miesięcy oraz okresy nieskładkowe w ilości: 6 miesięcy i 29 dni, tj. 6 miesięcy.

Wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku została wyliczona w następujący sposób:

$293,01 \text{ złotych} \times 86,05 \% \text{ (współczynnik proporcjonalny)} = 252,14 \text{ złotych}$

$(348 \text{ miesięcy składkowych} \times 1,3\%) : 12 \times 1.035,19 \text{ złotych (podstawa wymiaru)} = 390,27 \text{ złotych}$

$(6 \text{ miesięcy nieskładkowych} \times 0,7\%) : 12 \times 1.035,19 \text{ złotych (podstawa wymiaru)} = 3,62 \text{ złotych}$

RAZEM = 646,03 złotych

$646,03 \text{ złotych} \times 209 \text{ miesięcy (średnie dalsze trwanie życia)} = 135.020,27 \text{ złotych (kapitał początkowy na dzień 1.01.1999 roku)}$.

Organ rentowy wskazał, że za okresy zatrudnienia nieudokumentowane wynagrodzeniem, tj. od 3 października 1969 roku do 14 stycznia 1971 roku, od 5 stycznia 1973 roku do dnia 5 stycznia 1973 roku, od 27 marca 1973 roku do 31 grudnia 1978 roku, od 1 maja 1981 roku do 31 sierpnia 1981 roku przyjęto wynagrodzenie minimalne obowiązujące w tym czasie proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy.

/decyzja – k. 26-27 plik I akt ZUS, obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego – k.28 plik I akt ZUS/

Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto zarobki w wysokości:

- w 1982 r. – 126.393,00 zł, wwpw 90,56 %,
- w 1983 r. – 159.184,00 zł, wwpw 91,64 %,
- w 1984 r. – 55.756,00 zł, wwpw 66,23 %,
- w 1985 r. – 188.550,00 zł, wwpw 78,54 %,
- w 1986 r. – 215.795,00 zł, wwpw 74,63 %,
- w 1987 r. – 261.936,00 zł, wwpw 74,79 %,
- w 1988 r. – 555.157,00 zł, wwpw 87,14 %,
- w 1989 r. – 2.059.935,00 zł, wwpw 83,03 %,
- w 1990 r. – 10.519.926,00 zł, wwpw 92,88 %,
- w 1991 r. – 23.042.820,00 zł, wwpw 108,49 %,

/obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego – k. 28 plik I akt ZUS/

W dniu 23 października 2017 r. R. O. złożył wniosek o emeryturę.

/wniosek – k.1-4 plik II akt ZUS/

Decyzją z dnia 27 października 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 23 października 2017 r. przyznał R. O. emeryturę od dnia 1 października 2017 roku. Wskazano, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Podstawa obliczenia emerytury podlega pomniejszeniu o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur, w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, które ustalono na dzień zgłoszenia wniosku o emeryturę. W decyzji ustalono, że:

- kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 153.726,00 zł,
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 504.296,47zł,
- średnie dalsze trwania życia wynosi 207,80 miesięcy.

Tak wyliczona kwota emerytury wyniosła 3.166,61 zł brutto.

Jednocześnie wskazano, że wypłata emerytury podlega zawieszeniu, gdyż ubezpieczony kontynuuje zatrudnienie.

/decyzja – k. 4 plik II akt ZUS/

W dniu 27 listopada 2017 roku wnioskodawca złożył do ZUS wniosek o podjęcie wypłaty emerytury w związku z rozwiązaniem stosunku pracy.

/wniosek – k.6 plik II akt ZUS/

Kolejną decyzją z dnia 13 grudnia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 27 listopada 2017 r. ponownie ustalił wysokość i podjął wypłatę emerytury dla R. O. od dnia 1 listopada 2017 roku. Wskazano, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Podstawa obliczenia emerytury podlega pomniejszeniu o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur, w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, które ustalono na dzień zgłoszenia wniosku o podjęcie wypłaty emerytury. W decyzji ustalono, że:

- kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 154.241,32 zł,
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 504.296,47 zł,
- średnie dalsze trwania życia wynosi 207,10 miesięcy.

Tak wyliczona kwota emerytury wyniosła 3.179,81 zł brutto.

/decyzja – k. 9 plik II akt ZUS/

Kolejną decyzją z dnia 23 lutego 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 19 lutego 2018 r. przeliczył emeryturę wnioskodawcy od dnia 1 lutego 2018 roku. W decyzji ustalono, że:

- dotychczasowa wysokość świadczenia wyniosła 3.179,81 zł,
- kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 948,68 zł,

- średnie dalsze trwania życia wynosi 208,50 miesięcy.

Tak wyliczona kwota emerytury wyniosła 3.184,36 zł brutto.

/decyzja – k. 16 plik II akt ZUS/

W dniu 29 czerwca 2018 roku R. O. złożył wniosek o ponowne przeliczenie emerytury przy uwzględnieniu stawki osobistego zaszeregowania wynikającej ze świadectwa pracy oraz przy uwzględnieniu wynagrodzenia za pracujące soboty za lata 1973 -1978.

/wniosek – k.25 plik II akt ZUS/

Zaskarżoną decyzją z dnia 13 lipca 2018 roku (znak (...) -2003) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku o ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego odmówił R. O. ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku. W uzasadnieniu podniesiono, że przedłożone angaże nie dają podstaw do ustalenia faktycznego wynagrodzenia, gdyż zawierają jedynie stawkę godzinową, a brak jest danych dotyczących ilości godzin, jaką wnioskodawca faktycznie przepracował w danych latach na określonym stanowisku (dziennie, tygodniowo, miesięcznie).

/decyzja z dnia 13.07. 2018 r. w nieponumerowanej części pliku I akt ZUS/

Zaskarżoną decyzją z dnia 13 lipca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 29 czerwca 2018 r. odmówił R. O. prawa do ponownego ustalenia wysokości emerytury, gdyż przedłożone przez niego dokumenty nie powodują zmiany wysokości kapitału początkowego.

/decyzja – k. 29 plik II akt ZUS/

Wnioskodawca w okresie od dnia 27 marca 1973 roku do dnia 17 lipca 1984 roku był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku wędliniarza. W świadectwie pracy dnia 28 lipca 1984 r. wskazano, że ostatnio otrzymywał wynagrodzenie w wysokości 29,00 zł netto za godz. oraz premię regulaminową, wysługę lat i deputat śniadaniowy.

/świadectwo pracy – k.61/

Przy obliczaniu wysokości kapitału początkowego ubezpieczonego organ rentowy za okres sporny od 27 marca 1973 roku do 31 grudnia 1978 roku oraz od 1 maja 1981 roku do 31 sierpnia 1981 roku uwzględnił wynagrodzenia minimalne, natomiast za okres od 1 stycznia 1979 r. do 30 kwietnia 1981 roku, od 1 września 1981 roku do 17 lipca 1984 roku przyjął wynagrodzenie wskazane na kartach wynagrodzeń.

/bezsporne, wykaz zarobków – k. 28 plik I akt ZUS, karty wynagrodzeń – k.35-37/

Podczas zatrudnienia w w/w zakładzie ubezpieczony w okresie od 27 marca 1973 roku do 31 grudnia 1978 roku otrzymywał następujące wynagrodzenia:

- od 27 marca 1973 r. – 10,70 zł/godz.,

- od 27 marca 1974 r. – 12,20 zł/godz.,

- od 1 maja 1974 r. – 13,80 zł/godz.

Natomiast w okresie zatrudnienia od 1 lutego 1981 roku do 31 sierpnia 1981 roku otrzymywał wynagrodzenia w kwocie 19,70 zł/godz.

/angaże – k.58, 60, 62/

Ubezpieczony podczas zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł. otrzymywał premię. Zdarzało się, że pracował w godzinach nadliczbowych, za co otrzymywał dodatkowe wynagrodzenie.

/zeznania wnioskodawcy – 00:31:43-00:32:04 w zw. z 00:01:01 – 00:15:39 – płyta CD k.82/

W wyniku hipotetycznego przeliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego R. O. z uwzględnieniem wynagrodzenia określonego stawką godzinową w okresach spornych - od 27 marca 1973 roku do 31 grudnia 1978 roku oraz od 1 maja 1981 roku do 31 sierpnia 1981 roku na podstawie przedłożonej dokumentacji wartość kapitału początkowego nie uległa zmianie i nadal najkorzystniejszy jest wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego w wysokości 84,79 %.

/pisma ZUS z wyliczeniami - k. 66- 72, k. 83-88/

W okresie od dnia 15 stycznia 1971 roku do dnia 16 grudnia 1972 roku wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową.

/bezsporne; kserokopia książeczki wojskowej – k.6- 6 odwrót plik I akt ZUS /

Powyższy okres służby wojskowej został uwzględniony przez organ rentowy do stażu pracy przy obliczaniu wysokości kapitału początkowego wnioskodawcy .

/ wykaz wprowadzonych okresów ubezpieczenia – k.15 plik I akt ZUS/

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS, ale także na podstawie zeznań wnioskodawcy. Sąd oparł się w szczególności na zachowanych aktach osobowych wnioskodawcy, dokumentach ze spornego okresu zatrudnienia oraz hipotetycznym wyliczeniu wysokości kapitału początkowego i emerytury dokonany przez ZUS. Wnioskodawca nie kwestionował wyliczenia wysokości kapitału początkowego i emerytury dokonanej przez ZUS.

Podkreślenia wymaga, że niemożliwym było uwzględnienie żądania wnioskodawcy przyjęcia przy wyliczeniu kapitału początkowego i emerytury wynagrodzenia skarżącego w wysokości wskazanej w świadectwie pracy, tj. 29,00 zł netto za rob/godz. przez cały okres zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł., gdyż z zachowanej dokumentacji osobowej wynika wprost, że w spornym okresie zatrudnienia, odwołujący otrzymywał wynagrodzenia w niższych stawkach, niż wskazana w świadectwie pracy. Taką stawkę wynagrodzenia odwołujący otrzymywał zresztą w ostatnim miesiącu zatrudnienia, za który zachowała się karta wynagrodzeń.

Z dokumentacji zatrudnienia ubezpieczonego w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Ł. bezspornie wynika, w jakiej wysokości było wypłacane wynagrodzenie określone stawką godzinową w spornych okresach. Nie ma już takiej pewności co do premii, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe i dodatku za wysługę lat. Wprawdzie z zachowanych za okres późniejszy kart zasiłkowych wynika, że wnioskodawca otrzymywał takie składniki wynagrodzenia, jednak nie ma dowodów na to, w jakiej konkretnie wysokości były one wypłacane wnioskodawcy w okresie spornym. Nie można za miarodajny dowód na wysokość poszczególnych składników wynagrodzenia przyjmować jedynie twierdzeń wnioskodawcy, z których nie da się ustalić wysokości wskazanego składnika wynagrodzenia w poszczególnych miesiącach spornego okresu zatrudnienia.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołania nie zasługiwały na uwzględnienie.

W myśl art.26 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2018 roku, poz.1270 z późn. zm.) emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art.25 (podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art.24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji

składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art.173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art.40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust.1a i 1b oraz art.185) przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust.5 i art.183.

Zgodnie art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2).

Kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12 (art. 174 ust. 1 ww. ustawy). Jak stanowi art. 174 ust. 2 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

W myśl ust. 3 ww. przepisu podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się przed dniem przed dniem 1 stycznia 1999 roku. Natomiast ust. 7 art. 174 stanowi, że do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 roku. Ustęp 8 analizowanego przepisu stanowi zaś, że przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 % tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku według określonego w ustawie wzoru. Wartość współczynnika, obliczonego na podstawie ust. 8, w zależności od płci, wieku ubezpieczonego oraz stażu ubezpieczeniowego w dniu 31 grudnia 1998 r., przedstawiona jest w tabeli, stanowiącej załącznik do ustawy (ust. 13).

Jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesięcy tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu (ust. 3b).

Istota niniejszego postępowania sprowadziła się, zatem do rozstrzygnięcia, czy możliwym jest przyjęcie innych wartości wynagrodzenia przy wyliczaniu kapitału początkowego wnioskodawcy. Nie ulegało, bowiem wątpliwości, że wartość kapitału początkowego wnioskodawcy przekłada się bezpośrednio na wysokość należnego mu świadczenia emerytalnego.

Zgodnie z treścią § 21 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. nr 237, poz.1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Wskazana regulacja § 21 ust.1 powołanego rozporządzenia stanowiąca odpowiednik obowiązującego do dnia 23 listopada 2011 roku § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. nr 10, poz.49) wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak, aby wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana i w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (tak stanowi m. in. teza wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 roku - II UKN 186/97, OSNAP 1998/11/324, a także wyroki: Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 marca 1997 roku - III AUa 105/97, Apel. W-wa 1997/2/7, Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 27 czerwca 1995 roku - III AUr 177/95, OSA 1996/10/32, czy Sądu Apelacyjnego Białymstoku - III AUr 294/93, PS - wkład. 1994/3/6).

Do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych może być uwzględnione tylko wynagrodzenie faktycznie uzyskane przez ubezpieczonego w danym okresie, a nie zaś wynagrodzenie ustalone na podstawie przypuszczeń, czy też uśrednień. Jedynie wynagrodzenie ubezpieczonego ustalone w sposób niewątpliwy, wobec którego nie istnieje wątpliwość, iż zostało ono zawyżone, może być podstawą do ustalenia współczynnika wysokości podstawy wymiaru.

Należy podkreślić, że Sąd nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę dostępnej dokumentacji związanej ze spornym okresem zatrudnienia wnioskodawcy, co dało podstawę do oceny prawidłowości zaskarżonej decyzji w świetle zarzutów ubezpieczonego. Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego (ostatecznie w oparciu o wiarygodne i precyzyjne zeznania świadków). W takim wypadku uwzględnić można składniki wynagrodzenia, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stałe i w określonej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 r., III AUa 1555/11, LEX nr 1113058).

W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, dokumentacja z okresu zatrudnienia ubezpieczonego wystawiona przez (...) Przedsiębiorstwo (...) w Ł. pozwalała na ustalenie wysokości wynagrodzenia w spornym okresie, jedynie w oparciu o angaże określające stawki godzinowe.

Jednocześnie wnioskodawca żądał, aby wynagrodzenie to zostało ustalone wraz z premią, wynagrodzeniem za godziny nadliczbowe i dodatkiem za wysługę lat. Stanowiska tego Sąd jednakże nie podzielił. W istocie dostępny materiał dowodowy nie pozwalał na ustalenie, czy i w jakiej konkretnie wysokości były wypłacane te składniki wynagrodzenia w spornym okresie. Skarżący nie udowodnił bowiem ich wysokości w sposób pewny i konkretny, wiarygodnymi dokumentami płacowymi, czy chociażby zeznaniami świadków. Wnioskodawca, na którym zgodnie z art. 6 k.c. spoczywał ciężar dowodowy, nie udowodnił swojego roszczenia w tym zakresie.

Stosownie bowiem do art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. W postępowaniu sądowym ubezpieczony może korzystać z wszelkich środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty, w szczególności z dowodów dokumentów oraz z przesłuchania świadków (zob. wyrok SN z 25.07.1997 r., II UKN 186/97, OSNP 11/1998, poz. 342).

Nie jest możliwe obliczanie wysokości emerytury wyłącznie na podstawie twierdzeń wnioskodawcy. Twierdzenia te muszą być udowodnione. Wskazać należy, iż nie jest rzeczą sądu zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też Sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla

rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Stanowisko takie zawarł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 1996r. sygn. akt I CKU 45/96 (opubl. OSNC z 1997r., z.6-7, poz.76). Podobnie, w wyroku z 7 października 1998 r., II UKN 244/98, OSNAPiUS 1999, nr 20, poz. 662, Sąd Najwyższy stwierdził nawet, że od 1 lipca 1996 r. nastąpiło zniesienie zasady odpowiedzialności sądu za wynik postępowania dowodowego, także w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Podobny pogląd zaprezentował Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 marca 2006 roku, zapadłego w sprawie o sygn. akt III AUa 1096/05, wskazując, iż ujemne konsekwencje związane z trudnościami w dokumentowaniu wysokości wynagrodzeń z lat odległych nie powinny obciążać wyłącznie ubezpieczonych, jednakże nie można również odpowiedzialności za taki stan rzeczy przenosić wyłącznie na Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ustawowym wymogiem jest bowiem wykazanie przez ubezpieczonego konkretnych kwot otrzymanych przez niego zarobków, jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe lub ubezpieczenie społeczne, przy czym nie może istnieć tu żaden stan niepewności co do wysokości.

Jak już podniesiono powyżej wnioskodawca nie przedłożył żadnych miarodajnych dowodów potwierdzających wysokość wynagrodzenia ze wszystkim składnikami uzyskiwanego w spornym okresie zatrudnienia. Załączona do akt sprawy dokumentacja, głównie dowodzi że premia faktycznie ubezpieczonemu przysługiwała, ale jednocześnie nie pozwala ona na ustalenie, w jakiej wysokości. Z uwagi na brak dokumentacji świadczącej o wysokości premii nie było możliwe przyjęcie, że wynosiła ona najmniej 20% wynagrodzenia zasadniczego, jak chce tego ubezpieczony. W oparciu o materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie ma możliwości ustalenia wysokości kwot wypłaconych tytułem premii, ponieważ brak jest dokumentacji w tym zakresie, brak jest regulaminów premiowania, czy wynagradzania. W przypadku wynagrodzenia zasadniczego lub innych obligatoryjnych składników wynagrodzenia, wynikających z obowiązujących przepisów, można przyjąć najniższe wynagrodzenie obowiązujące w czasie, którego dotyczy żądanie uwzględnienia tego okresu do przeliczenia świadczenia. W sytuacji takiego składnika wynagrodzenia, jakim jest premia, konieczne jest jednak istnienie dowodów potwierdzających bez wątpliwości fakt wypłaty premii oraz jej wysokość (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2007 r., I UK 36/07, LEX nr 390123). Nie można bowiem pominąć, iż wysokość świadczenia emerytalnego pozostaje funkcją uzyskiwanych niegdyś dochodów, a zatem dla jego wyliczenia nieodzownym pozostaje ustalenie rzeczywistych zarobków, jako decydujących o rozmiarze opłacanej składki na ubezpieczenie społeczne. Niedopuszczalne przy tym jest opieranie się jedynie na hipotezach, czy założeniach, wynikających z przyjęcia średnich wartości. W szczególności jako podstawy przyjęcia wysokości premii wnioskodawcy w spornym okresie nie można przyjąć, że premia była wypłacana bezwarunkowo, w wysokości nie niższej niż

20 % wynagrodzenia zasadniczego. Już sam ten wniosek obrazuje, że wnioskodawca nie pamięta, w jakiej wysokości była wypłacana premia, skoro nie ma zgodności co do wartości minimalnej. Jest to założenie nie poparte żadnym dowodem. Te same wątpliwości dotyczą składnika w postaci wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, co do którego wnioskodawca przede wszystkim nie wykazał, kiedy i ile godzin przepracował ponad wymiar czasu pracy. Odnosnie dodatku za wysługę lat, odwołujący nie udowodnił natomiast w jakiej wysokości i od kiedy taki dodatek mu przysługiwał. Wprawdzie za 1981 rok zachowała się karta wynagrodzeń obejmująca miesiące : styczeń – kwiecień, wrzesień – grudzień, z której wynika, że w tym miesiącach wnioskodawca otrzymał taki dodatek, jednak w oparciu o ten dokument nie można ustalić konkretnej wysokości procentowej tego dodatku w miesiącach, co do których jest informacja o wysokości należnej kwoty. Tym bardziej zatem nie można ustalić kwoty należnego dodatku, za miesiące, za które brakuje informacji o wysokości wynagrodzeń.

Nie ma więc podstaw do określenia, czy i jakie kwoty spornych składników wynagrodzeń stanowiły w tym okresie podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Tylko niewątpliwe dochody ze stosunku pracy w udowodnionej wysokości, od których odprowadzono składki, mogą być uwzględnione do ustalania wysokości świadczeń emerytalno-rentowych. Z całą mocą podkreślenia wymaga, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych

są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalanie wynagrodzeń w sposób przybliżony lub prawdopodobny. Ustalenie rzeczywistych zarobków jest decydujące o rozmiarze opłacanej składki na ubezpieczenia społeczne. Właściwie tylko dokumentacja własna stanowi w postępowaniu sądowym precyzyjny dowód na wysokość wynagrodzenia ubezpieczonego. W orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że co do zasady nie ma możliwości wyliczenia wynagrodzenia, a co za tym idzie wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika podstawy wymiaru emerytury lub renty, w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione, czy też wynikające z porównania wynagrodzenia innych pracowników (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2007 r., I UK 36/07, Legalis nr 181419). Sąd Apelacyjny w Łodzi również niejednokrotnie wypowiadał się w tej kwestii stwierdzając, że wysokości wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru świadczeń emerytalno - rentowych nie powinno się udowadniać wyłącznie zeznaniami świadków, jeśli świadkowie nie są w stanie konkretnie i precyzyjnie podać wysokości osiąganego przez wnioskodawcę wynagrodzenia. Wprawdzie w toku postępowania sądowego strona może dowodzić wysokości wynagrodzeń na potrzeby ustalenia wysokości podstawy wymiaru świadczenia wszelkimi środkami dowodowymi, zatem dowodem na tę okoliczność mogą być zarówno dokumenty dotyczące wynagradzania osób zatrudnionych w tym samym okresie, w tym samym zakładzie pracy i przy pracy tego samego rodzaju, co ubezpieczony, jak też zeznania tych osób, nie oznacza to jednak, że wykazanie konkretnych zarobków w celu obliczenia wysokości świadczenia z ubezpieczenia społecznego może być dokonywane w sposób przybliżony, jedynie na zasadzie uprawdopodobnienia (tak Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 16 lipca 2013 r., III AUa 1714/12, Legalis nr 739136, w wyroku z dnia 29 września 2014 r., III AUa 2618/13, Legalis nr 1163500). Z powyższych względów nie jest możliwe ustalenie nowej wysokości świadczenia emerytalnego wnioskodawcy z uwzględnieniem wskazanych składników wynagrodzenia - w oparciu o zeznania odwołującego, gdyż nie był on w stanie wskazać w jakiej wysokości w spornym okresie otrzymywał premie, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe i dodatek za wysługę lat.

Reasumując, co do żądania skarżącego o uwzględnienie w wyliczeniu podstawy wymiaru w spornym okresie faktycznych kwot otrzymywanego całego wynagrodzenia, brak jest podstaw do przyjęcia powyższych elementów. Wnioskodawca nie udowodnił bowiem konkretnych kwot otrzymywanego wynagrodzenia w sposób pewny.

Wątpliwości nie budzi ustalony przez ZUS wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego. Przy przyjęciu bowiem, iż w spornym okresie zatrudnienia w okresie od 27 marca 1973 roku do 31 grudnia 1978 roku oraz od 1 maja 1981 roku do 31 sierpnia 1981 roku podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne stanowił iloczyn stawek godzinowych przez normatywny czas pracy tj. przez 46 godzin tygodniowo, wynikających ze znajdujących się w aktach osobowych angaży i umowy o pracę - ustalony wskaźnik wysokość podstawy wymiaru kapitału początkowego nie uległ zmianie – wynosi 84,79 % i nadal jest najkorzystniejszy z 10 kolejnych lat kalendarzowych - 1982-1991.

Dodatkowo wskazać także należy, że wbrew twierdzeniom wnioskodawcy, okres zasadniczej służby wojskowej został uwzględniony do okresów składkowych - stosownie do treści przepisu art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając zatem na uwadze wszystkie powyższe okoliczności, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie ubezpieczonego.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy.